

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

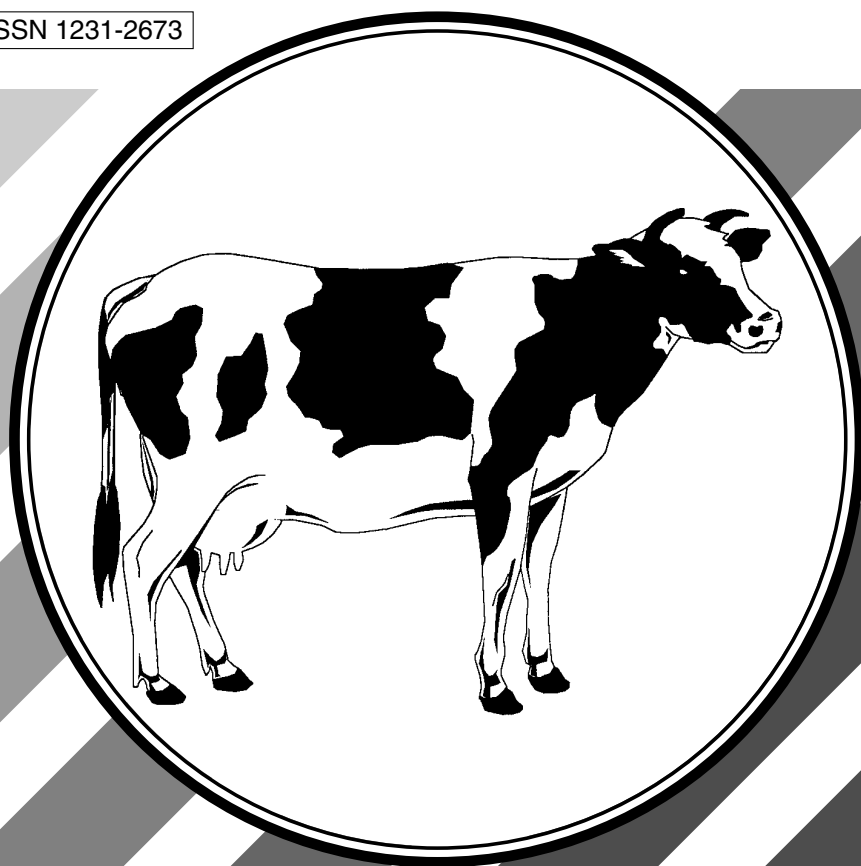
MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
28

RYNEK MLEKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2673

**ANALIZY
RYNKOWE**

KWIECIEŃ 2005

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
  - II. Regulacje rynku mleka we Wspólnocie – *J. Seremak-Bulge*
  - III. Produkcja mleka – *J. Seremak-Bulge*
  - IV. Przetwórstwo mleka – *Z. Smoleński, T. Zdziarska*
  - V. Spożycie mleka i jego przetworów – *K. Świetlik*
  - VI. Handel zagraniczny mlekiem i jego przetworami – *P. Szajner, Z. Smoleński*
  - VII. Interwencja na rynku mleka – *J. Sych-Winiarek*
  - VIII. Ceny – *J. Seremak-Bulge, P. Szajner, K. Świetlik*
- Aneks

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ – PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

prof. dr hab. Zygmunt Smoleński

• IERiGŻ – PIB • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-75-53

doc. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge

• IERiGŻ – PIB • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-666

dr Krystyna Świetlik

• IERiGŻ – PIB • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-707

mgr Piotr Szajner

• IERiGŻ – PIB • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-719

mgr Teresa Zdziarska

• IERiGŻ – PIB • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-440

mgr Joanna Sych-Winiarek

• ARR • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 661-78-75

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 5.04.2005 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w październiku 2005 r.

REASUMPCJA

W końcu 2004 r. pogłowie krów mlecznych wynosiło ok. 2730 tys. sztuk i było mniejsze o 3% niż przed rokiem. Ich mleczność wzrosła z 3969 l w 2003 r. do 4083 l w 2004 r. W konsekwencji produkcja mleka zmalała zaledwie o 0,6%. Wzrosły natomiast o 6,3% dostawy mleka do mleczarni, do ok. 7,6 mld l (7,8 mln t). W 2005 r. skup mleka może zwiększyć się do 8,2 mld l (8,4 mln t) i zbliżyć do przyznanej Polsce kwoty hurtowej.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej spowodowało zwiększenie opłacalnego eksportu oraz poprawę wyników ekonomiczno-finansowych przemysłu mleczarskiego. Równocześnie dostosowywano strukturę produkcji do zmieniającego się popytu krajowego i zagranicznego na wyroby mleczarskie. W 2004 r. produkcja serów dojrzewających wzrosła o ok. 13%, mleka pełnego w proszku o 12%, śmietany i śmietanki o 22% oraz jogurtów o 3,5%, przy nieznacznym ograniczeniu produkcji mleka odtłuszczonego w proszku oraz prawie zaniechaniu wytwarzania kazeiny. Dostęp do Wspólnego Rynku rozwiązał problem strukturalnych nadwyżek masła, tworzących się w 2004 r. w wyniku ograniczenia jego spożycia.

W 2004 r. w Polsce spożycie mleka i jego przetworów (bez mleka przeznaczonego do wyrobu masła) wyniosło 170 l w przeliczeniu na 1 mieszkańca i było o ok. 6% mniejsze niż

w roku poprzednim. Spożycie masła zmalało o 6,4% do poziomu 4,4 kg. Do ograniczenia konsumpcji mleka i jego przetworów w środowisku rolniczym m.in. przyczyniło się zmniejszenie liczby gospodarstw nietowarowych. W 2005 r. należy oczekiwać dalszego ograniczenia spożycia masła i nabiału, z wyjątkiem serów oraz napojów mlecznych, których konsumpcja systematycznie rośnie.

Bezpośredni dostęp do Wspólnego Rynku umożliwił wzrost polskiego eksportu wyrobów mleczarskich do krajów rozszerzonej Wspólnoty, przy równoczesnym ograniczeniu sprzedaży do Rosji i innych tradycyjnych odbiorców nadwyżek mleczarskich naszego kraju. Eksport wzrósł w 2004 r. o 52% i osiągnął poziom 2050 mln l w ekwiwalencie surowca mlecznego. Wpływy z tego tytułu wzrosły do 657 mln EUR i były o 78% wyższe niż w 2003 r. Dodatnie saldo wyniosło ok. 498 mln EUR i było o 79,2% większe od notowanego w 2003 r. Do zwiększenia eksportu przyczyniło się osiągnięcie unijnych standardów weterynaryjnych oraz niższe ceny skupu mleka od płaconych w krajach Zachodniej Europy. W 2004 r. eksportowano z Polski głównie sery oraz mleko i serwatkę w proszku, stanowiące ok. 70% wartości wyrobów mleczarskich lokowanych na Wspólnym Rynku. Do Polski sprowadzono natomiast artykuły mleczarskie o wartości 115 mln EUR, głównie sery i kazeinę.

W 2004 r. Agencja Rynku Rolnego uruchomiła tylko niektóre mechanizmy interwencyjne, m.in. dopłaty do spożycia mleka w placówkach oświatowych i dopłaty do eksportu.

Zwiększony eksport przyczynił się do wzrostu cen na rynku krajowym, zarówno mleka jak i jego przetworów, co z kolei ograniczyło popyt krajowy. W konsekwencji w I kwartale 2005 r. ujawniła się tendencja spadkowa cen skupu mleka oraz cen zbytu większości przetworów mlecznych.

W rozszerzonej Unii Europejskiej Polska, obok Francji, Niemiec i Wielkiej Brytanii, należy do głównych producentów masła, wytwarzających co najmniej po ok. 150 tys. t tego tłuszczu rocznie, oraz do dużych producentów serów, obok Włoch, Holandii, Danii i Wielkiej Brytanii, dostarczających na rynek po ponad 300 tys. t.

W 2005 r. przewiduje się dalszy spadek produkcji mleka przy równoczesnym wzroście jego dostaw do przemysłu mleczarskiego. Postępować będzie dalsza koncentracja chowu krów i produkcji mleka oraz poprawa jego jakości, a w przemyśle mleczarskim pogłębianie przetwórstwa, wzrost produkcji i związane z tym rozszerzanie oferty wyrobów mleczarskich zarówno na rynku krajowym jak i przeznaczonych na eksport.

SUMMARY

At the end of 2004 the milk cow stock totalled 3% down from last year at 2370 heads. Average milk efficiency increased from 3969 l in 2003 to 4083 in 2004. Resulting from that milk production declined just by slight 0,6%. On the other hand milk deliveries to dairy factories increased by 6,3% to about 7,6 million litres (7,8 million tons). Milk procurement in 2005 is likely to increase to 8,2 million litres (8,4 million tons), which roughly corresponds to wholesale production quota fixed for Poland.

The accession to the EU led to the increase in export profitability and to an improvement in financial standing of dairy industry. At the same time the industry kept adjusting output in line with changing demand for dairy products on both domestic and foreign markets. As compared to 2003 the production of melting cheese in 2004 increased by 13%. So did the production of whole milk powder (by 12%), cream (by 22%) and yoghurts (by 3,5%). At the same time the production of skimmed milk powder slightly declined and the production of casein was almost abolished. The access to the common market sorted out the problem of structural surpluses of butter accumulating by 2004 due to declining consumption.

The consumption of milk and dairy products (excluding milk for butter processing) totalled 170 l per capita, which was 6% down from 2003. Butter consumption declined by 6,4% to 4,4 kg per capita. Further decline in the consumption of milk and dairy products is expected in 2005 (except of milk shakes, which consumption is growing on a regular basis).

Direct access to the common market allowed for an expansion of Polish dairy exports to the EU-25, while the sales onto the Russian market and the other traditional markets were reduced. Dairy exports in 2004 were 52% up from 2003 at 2050 million litres in terms of raw milk. The value of exports increased by 78% to 657 million EUR. The positive balance of trade increased by 79,2% and amounted to 498 million EUR. Such increase was supported with an achievement of the EU veterinary standards and lower than in Western Europe procurement prices of milk. Polish export in 2004 was dominated with cheese and powdered milk and whey accounting altogether for 70% of total sales on the common market. Polish dairy imports reached 115 million EUE and concerned mainly cheese and casein.

In 2004 Polish intervention agency (Agricultural Market Agency – AMA)

exercised only a few of intervention measures, among the others export refunds and subsidies for milk consumption at schools.

Growing exports caused price increases on the domestic market, which concerned raw milk as well as dairy products. The price increases resulted in declining demand. Therefore in the first quarter of 2005 the producer prices of raw milk and factory prices of dairy products.

In the EU-25 Poland along with France, Germany and United Kingdom manufacturing over 150 thousand tons of Poland is one of major producers of butter and along with Italy, Netherlands and again United Kingdom (producing over 300 thousand tons) is one of largest producers of cheese.

The production of milk in 2005 is forecast to decline further. At the same time the deliveries to dairy industry are likely to increase. A further concentration of milk cow stock and milk quality is also expected. The output of the dairy industry is to increase with growing share of highly processed products. As this goes along the selection of products on the domestic and foreign markets will expand.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek ryb /3/ • kwiecień 2005,
2. Rynek drobiu i jaj /27/ • maj 2005,
3. Rynek ziemniaka /27/ • maj 2005,
4. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /21/ • maj 2005,
5. Rynek mięsa /28/ • maj 2005,
6. Rynek cukru /27/ • czerwiec 2005,
7. Rynek zbóż /28/ • czerwiec 2005,
8. Rynek rzepaku /27/ • czerwiec 2005,
9. Rynek owoców i warzyw /26/ • czerwiec 2005,
10. Rynek ziemi rolniczej /9/ • wrzesień 2005,
11. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /28/ • wrzesień 2005,
12. Rynek pasz /18/ • październik 2005,
13. Rynek mleka /29/ • październik 2005,
14. Popyt na żywność /6/ • grudzień 2005.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2005 roku wynosi 40 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw
Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks-22) 50-54-685, faks 827-19-60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
